

Skrift från ombudet för Gavins sterbhus,
Lagman Per Stenberg,
avskrift från OC prot. 1837-11-02/UB

Till Kongl. Quarantaines kommissionen i Göteborg!

Ehuru sterbhusdelägarne efter aflidne Handlanden Adam Gavin befullmäktigadt mig, att med Kongl. Commissionen afsluta, angående de vilkor, emot hvilka bemälte Sterbhusdelägare skulle anse sig kunna afstå ifrån alla anspråk dels på Öen Käsön och dels på ärsättning wid en förestående afträdestid för alla de byggnader och anläggningar, som der funnos, när Öen och byggnaderna den 18 November 1803 till Kongl. Maj:t och Kronan under arrende på fyratio års tid uplätos, och hvilka byggnader, anläggningar och dertill hörande lägenheter Kongl. Maj:t och Kronan genom arrende Contractet förbundit sig, att vid arrendetidens förlopp den 1 Maji 1844 återställa, i lika stånd, som de, efter besigtning, emottogos; har jag dock funnit mig icke kunna detta ärende afsluta utan inhämtande af Sterbhusdelägarnes egna yttrande, i anslutning af hvad Kongl. Commissionens Protocoll den 10 och 24 November 1836 innehåller. Jag har nu mera ärhållit detta yttrande, och får, i öfverensstämmelse dermed, uti all ödmjukhet lemna slutligt besked i frågan. Enligt det betänkande Herr Öfversten och Riddaren Fischerström afgifvit. Skulle Handlanden Gavins Sterbhusdelägare synas icke äga mycket att säga derom, att deras, under förbehåll om oförändrad beskaffenhet och under afsedd heljd af den för Kongl. Maj:t och Kronan i detta hänseende ingångne förbindelse, till Kongl. Maj:t och Kronan upplätne byggnader och anläggningar, blifvit dels nedrifne och undanförde och dels annorlunda förändrade, samt att Stenhusbyggnader uppförts och anläggningar gjorts, som helt och hållet förändrat egendomens fordna egenskap, - allt utan att Gavin eller hans rätts innehafvare blifvit derom åtsporde eller hörde. Om Kongl. Commissionens fordna förvaltning genom detta förfarande helt och hållet förbisett Gavins och hans sterbhusdelägares rätt, samt ansett den så obetydlig att både den arrenderade Öen och derå upförde Byggnader fått genom Kongl. Commissionens försorg, undergå en behandling som förutsätter fullkomlig ägande rätt å Kongl. Commissionens sida, då likväl Kongl. Commissionen endast innehade och ännu innehar egendomen blott under nyttjande rätt emot arrende på wissa år, med uttryckeligen åtagen förbindelse, att wid arrendetidens slut återställa allt, i lika stånd som det wid tillträdet och hållen besigtning befunnits; så följer deraf ingalunda, att Gavins sterbhusdelägare äro skyldige att åtnöja sig med en godtycklig godtgörelse, när stunden för återtagandet af deras, blott till begagnande uti oförändradt skick, upplätne egendom inträffar, eller att medgifva, det deras i Lag grundade rättighet, att i sinom tid påyrka Contractets uppfyllande, och finna det samma verkställt, må wara ett ämne som kan efter behag behandlas. Ehvad Krono Skatte Hemmanet Brännö, derunder Käsö lyder, blifvit förmedladt eller ej, och ehvad Kongl. Maj:t och Kronan nu mera förvärfvat sig ägande rätt dertill; så följer dock deraf icke, att kronan äger dispositionen af samma ö med annan eller bättre rätt, än Brännö Hemmansägare, hvilka genom Contract den 1. October 1775, upplätit under perpetuelt arrende til Handlandan N. Tengberg, den del af öen, hvarå Sill Salteri – och Trankokeri werksbyggnaderna warit upförde och quarantaines anstalten nu är belägen; hvarefter Tengberg afträtt detta Contract till Gavin, hvilken, så väl som Sterbhusdelägarne efter honom, årligen till Hemmansägarna betalt den i samma arrende Contract bestämda afgift och enligt 1.§. 1.art. i Reglementet för Nordsjöfiskerierne af den 21 July 1774, tillkommer oförkränt rätt att den upplätne delen af öen i all framtid disponera. Det torde altså och på många andra skäl, hvilkas uptagande icke hörer till föremålet af detta yttrande, ehuru Herr Öfversten och Riddaren Fischerströms betänkande synes göra uplysningar behöfvelige; till försvar för Gavins Sterbhusdelägares rätt, icke gå så lätt, som berörde Betänkande tyckes afse, att undanrödja eller nedsätta desse Sterbhusdelägares Lagliga anspråk emot Kongl. Maj:t och Kronan om heljd och fullbordan af arrende Contractet den 18 November 1803, ehvad uttrycket deri må wara, såsom i betänkandet säges, förfeladt eller icke; Men såsom sagdt är, angår i närwarande fråga ännu

icke någon tvist om rättigheter och skyldigheter, i anledning af nämnde Contract, utan endast huruvida någon uppgörelse skulle kunna träffas om vilkor, emot hvilka Gavins Sterbhusdelägare skulle vilja afstå ifrån alla anspråk och all rätt till Käsö, och de byggnader och anläggningar Kongl. Maj:t och Kronan för quarantaines anstalten arrenderat. I detta afseende och om godvilligt slut kan winnas, äro ock Sterbhusdelägarne benägne, att icke uppställa sine anspråk till den utvidgning, Contractet och Laga tydning deraf skulle kunna medgifva, utan i det stället, att, med hänsigt till härvid förekommande särskilde förhållanden, inskränka fordringarne inom den mäst billiga gräns. Och ehuru, efter hvad Besigtningen innehåller, åbyggnaderne å Käsön vid arrendets början befunnits utan särdeles brister, samt sålunda, i anseende till så väl beskaffenhet, som i antal, då varit af betydligt värde, förklara sig likväl Sterbhusdelägarne willge, att i öfverensstämmelse med de grunder Kongl. Commissionen för uppgörelsen framställt, emot en härmed under förra ärbjudandet nedsatt Contant ärsättningssumma af Åtta Tusende Rdr Banco afstå från alla anspråk på Käsö och från all godtgörelse för de till Kongl. Maj:t och Kronan bortarrenderade Byggnader och anläggningar derstädes, hvilka, så väl som Sterbhusdelägarnes rätt till ön Käsö på grund af derom med Jordägarne uprättade, här ofvannämnde Contracter, måge uplåtas till Kongl. Maj:t och Kronan, med nedläggande af all talan om Öns och byggnadernes återställande, dock detta under vilkor, att förrberörde ärsättningsbelopp senast den 1 Maji nästinstundande år warder till sterbhusdelägarne utbetaldt, emedan, om dermed utöfver nämnde tid dröjer, de icke vilja wara uti förbindelse, att vidblifva detta ärbjudande, utan förbehålla, att derefter äga att talan öppna enligt arrende Contractet, hvars förlängande, om sådant skulle ifrågasättas, Sterbhusdelägarne för ingen del vilja medgifva. Lärande Kongl. Commissionen täckas finna, att uti nu fordrade Summan är emot först fordrade beloppet, afräknad ränta för en tidigare Liquid, än efter Contractet skulle äga rum, med tillgodoföring för Sterbhusdelägarne af endast årliga arrende afgiften under tiden.

Götheborg den 22 augusti 1837.

Per Stenberg

17.
Den 2 November 1837

S. 8. Den i flere tilfælde forut hos Konge Commissionen
forehavde frage, angaaende vilkoren for overlatendet af Konge
Majest och Kronan af nyttjande-rätten till Kärnö, afvensom
af der befintlige, arfwingarne efter aff Handlanden Adam
Gavin tillhörige, Byggnader, företogs nu åter, derwid den i
Kong Commissionens Protokoll den 14de fästte September om-
formälta, genom arfwingarnas ombud Herr Lagmannen
Stenberg, ingifne skrift ordagrant har intogs, ja lydande:
"Till Konge Quarantainus Commissionen i Gothenburg!
Churu Storbhus delägarna efter aflidne Handlanden Adam Ga-
vin befullmäktigadt mig, att med Konge Commissionen affluta,
angående de vilkor, emot hvilka bemänte Storbhus delägare skul-
le anses sig kunna affta ifrån alla anspråk dels på Ön Kärnö
ön och dels på arfwättning wid en förstående afträdestid för
alla de byggnader och anläggningar, som der finnes, när öen
och byggnaderna den 18 November 1807. till Konge Majest och
Kronan under arrende på fyratio års tid uplätas, och hvilka
byggnader, anläggningar och dertill hörande lägenheter Konge
Majest och Kronan genom arrende kontraktet förbundit sig, att
vid arrendetidens förlopp den 1de Maji 1844. återställa, i lika
stånd, som de, efter besigtning, emottogs; har jag dock funnit
mig ike kunna detta ärende affluta utan inkommande af
Storbhus delägarnas egna yttrande, i anledning af hvad Konge
Commissionens Protokoll den 10 och 24 November 1836 innehåller.
Jag har nu mera erhållit detta yttrande, och får, i öfverens-
stämmelse dermed, uti all ödmjukhet lemna slutligt besked i frågan.
Enligt det betänkande Herr Öfversten och Ridaren Fischer-
ström afgifvit, skulle Handlanden Gavins Storbhus delägare sy-
nas ike äga mysktet att säga derom, att deras, under förbehåll
om oförändrad behåffenhet och under afsedd hjälp af den för
Konge Majest och Kronan i detta hänseende ingångne förbindelse,
till Konge Majest och Kronan upplätne byggnader och anläggningar,

D

blefvit dels nedrige och undanförde och dels annorlunda förändrade, samt att Stenhus byggnader uppförte och anläggningar gjorts, som helt och hållet förändrat egendomens forna egenfkap, - allt utan att Gavin eller hans rätt innehafvare blefvit derom älförde eller herde. Om Konge Commissionens forna förvaltning genom detta förfarande helt och hållet förblifvit Gavins och hans Stenhus delägares rätt, samt ansett den så obetydlig, att både den ärendens Öen och dera upförde Byggnader fått genom Konge Commissionens försorg, undgå en behandling som förutsätter fullkomlig ägande rätt å Konge Commissionens sida, då likväl Konge Commissionen endast innehade och ännu innehar egendomen blott under nyttjande rätt emot ärende på vissa år, med uttyckeligen åtagen förbindelse, att vid ärendetidens slut återställa allt, i lika stånd som det vid tillträdet och hållens besigtning befunnits, så följer deraf ingalunda, att Gavins Stenhus delägare äro skyldige att åtnöja sig med en godtyckelig gottgörelse, när stunden för återtagandet af deras, blott till bejagnande uti oförändrat skick, uplatne egendomen inträffar, eller att medgifva, det deras i Lag grundade rättighet, att i sinom tid pryrka kontraktets uppflytande, och fenna det samma verkställt, må vara ett ämne som kan efter behag behandlas. Ekvad Vrens Skatte Hemmanet Brännö, derunder Fransön lyder, blefvit förmedlat eller g, och ekvad Konge Majt och Kronan nu mera förvärfvat sig ägande rätt dertill, så följer dock deraf icke, att Kronan äger dispositionen af samma Ö med annan eller bättre rätt, än Brännö Hemmansägare, hvilka genom Contract den 1. October 1775. uplatit under perpetuelt ärende till Händ. Landen N. Tengberg, den del af Öen, hvarå Silt-Sätter- och Frankeri werks byggnaderna varit upförde och quarantäens anstalten nu är belagen; hvar efter Tengberg afträtt detta Contract till Gavin, hvilken, så väl som Stenhus delägarna efter honom, ärligen till Hemmansägarna betutt den i samma ärende Contract beflämde afsigt och enligt 1. §. 1. art: i Reglementet för Nordysfiskeri-erne af den 21. July 1774, tillkommer oförskränkt rätt att den uplatne delen af Öen i all framtid disponeras. Det torde alltså och på

D

många andra skäl, hvilkas upptagande icke hörer till föremålet af detta yttrande, ehuru Herr Öfverstens och Riddaren Fischerströms betänkande synes göra upplysningar behöfvelige, till försvar för Garins Storbhusdelagares rätt, icke gå så lätt, som berörde Betänkande tyckes afse, att undanröjja eller nedfatta desse Storbhusdelagares Lagliga anspråk emot Konge Majest och Kronan om heljd och fullbordan af arrende Contractet den 18 November 1803, ehvad uttrycket der må vara, såsom i betänkandet säges, förfeladt eller icke, Men, såsom sagdt är, angår närvarande fråga ännu icke någon tvist om rättigheter och skyldigheter, i anledning af nämnde Contract, utan endast huruvida någon uppgörelse skulle kunna träffas om vilkor, emot hvilka Garins Storbhusdelagare skulle vilja afstå ifrån alla anspråk och all rätt till Kansö, och de byggnader och anläggningar Konge Majest och Kronan för Quarantainens anställets arrenderat. I detta afseende och om godvilligt slutt kan winnas, äro öfve Storbhusdelagarne benägne, att icke upställa sine anspråk till den utvidgning, Contractet och en Laga tydning deraf skulle kunna medgifva, utan i det stället, att, med hänsigt till härvid förekommande förskilde förhållanden, inskränka fordringarne innom den mest billiga gräns. Och ehuru, efter hvad Berättningen innehåller, å byggnaderna i Kansön vid arrendets början befunnits utan fördelade brister, samt sålunda, i anseende till så väl bekhoffenhet som antal, då varit af betydligt värde, förklara sig likväl Storbhusdelagarne villige, att i öfverensstämmelse med de grunder Konge Commissionen för uppgörelsen framställt, emot en härmid under förra arbjudandet nedfatt constant ärfättningssumma af åtta Tusende Ryl: Banco afstå från alla anspråk på Kansö och från all godtgörelse för de till Konge Majest och Kronan bortarrenderade Byggnader och anläggningar derstädes, hvilka, så väl som Storbhusdelagarnes rätt till en Kansö på grund af derom med fördagarne uprättade, här ovannämnde Contracter, måge uplösas till Konge Majest och Kronan, med nedläggande af all talan om Öns och byggnadernas återställande, dock detta

D

under vilken, att förberörde ärfättnings belopp senast den 1 Maji
nästinstundande är warder till Storbhusdelagarne utbetaldt, emen-
dan, om dermed utöfver nämnde tid dröjer, de ikke vilja vara
uti förbindelse, att vidblifva detta erbjudande, utan förbehåll, att
deröfter äga att tåla oppen enligt Arronde Contractet, hvaras förångande,
om sadant skulle ifrågasättas, Storbhusdelagarne för ingen del vilja med-
gifva. Lärande Kongl Commissionen tackas finna, att uti nu för-
drade Summan är emot fört fördrade beloppet, afräknad ränta
för en tidigare Liquid, så öfter Contractet skulle äga rum, med
tillgodoföring för Storbhusdelagarne af endast årliga arronde afgif-
ten under tiden. Göteborg den 22 Augusti 1837.

Per Stenberg »

Och sedan Kongl Commissionen deröfter tagit del af alla till
Arondet hörande handlingar samt inhämtat hvad för öfrigt
deri förekommit, beflöt Kongl Commission att hemställa Arondet
till Kongl Majests Nådiga pröfning, på sätt expeditionen derom
i Brefconceptet närmare utvisade. - 2 Å Suxors -

Så sedon,

O. W. Caspersen

all